

department head to be held liable to the victim for damages, the amount of which needs to be supported by evidence. With absence of such element of the delict as the causal relationship, one should state that it is not a legally defined civil offence.

The claimant with a claim on recovering damages based on Article 1173 of the Civil Code of Ukraine needs to prove both the inaction itself, and the presence, nature, and amount of damages, as well as the causal relationship between the two, which is the definition of the civil offence.

The value of the stolen property is the damage caused by the crime, and must be compensated by the person who caused it, not by the defendants.

The Criminal Procedural Code of Ukraine provides for the guarantee of indemnification of damages to the victim, who in the criminal proceeding, if he or she files the relevant claim, acquires the status of a civil claimant. The burden of proving the type and amount of damages caused by the criminal offence is on the prosecution (the prosecutor, the body that conducts pre-trial investigation).

In the cases on indemnification by the state for damages caused to the legal entity due to a criminal offence, if due to a pre-trial investigation body's inaction the perpetrator who committed the crime was not identified, we cannot apply part six of Article 1176 and Article 1177 of the Civil Code of Ukraine in an integrated fashion, and the same was confirmed by the Grand Chamber of the Supreme Court in the ruling as of September 3, 2019, for the case No. 916/1423/17, proceeding No.12-208rc18.

Key words: established fact of inaction, investigator, liability for damages to the victim, placing responsibility on the defendants, damages caused by the crime, damages from inaction in criminal investigation.

DOI: <https://doi.org/10.33994/kndise.2020.65.20>
УДК 343.102 (477)

Олена Миколаївна Цільмак
доктор юридичних наук, професор,
професор кафедри соціології та психології

ORCID: <https://orcid.org/0000-0001-7348-4876>
E-mail: <mailto:cilmalen@gmail.com>

Національний університет «Одеська юридична академія»

АЛГОРИТМ ЗАСТОСУВАННЯ МЕТОДУ ФАКТОЛОГІЧНОГО АНАЛІЗУ ПІД ЧАС ДОСУДОВОГО РОЗСЛІДУВАННЯ КРИМІНАЛЬНИХ ПРАВОПОРУШЕНЬ

У статті розкрито алгоритм застосування методу фактологічного аналізу під час досудового розслідування кримінальних правопорушень. Визначено основні завдання та головні умови їх якісного вирішення на підготовчому, основному та заключному етапах реалізації методу. Зазначено, що у загальному контексті алгоритм реалізації методу фактологічного аналізу відбувається під час п'яти взаємозалежних напрямів діяльності суб'єктів досудового розслідування, а саме: пошуково-

формуючого, первинного факторного аналізу, програмно-фактографічного, презентаційного та вторинного факторного аналізу.

Ключові слова: фактологічний аналіз, метод, досудове розслідування, напрями реалізації, доказ, кримінальне правопорушення.

На сучасному етапі модернізації слідчої діяльності існує необхідність осучаснення методичного забезпечення досудового розслідування кримінальних правопорушень. Слід зазначити, що у слідчих органів досудового розслідування Національної поліції України в арсеналі є досить велика кількість методів, однак, й є досить велика кількість методів, що не винайшли теоретико-методологічного обґрунтованого опису. Серед таких методів слід виділити й метод фактологічного аналізу, який є одним із вагомих методів доказування.

Отже, як відомо, існують такі різновиди доказів [1]:

- 1) фактологічні – які спираються в основному на фактичний матеріал;
- 2) формально-логічні – які спираються на закони формальної логіки;
- 3) експериментальні – які побудовані на експерименті;
- 4) емпіричні – які спираються на осмислений і узагальнений досвід.

Для того щоби зазначені різновиди доказів були належними, допустимими та достовірними, вони повинні базуватися на низці науково обґрунтованих методів, які доведуть їх повноту та надійність. Отже, кожен з цих різновидів доказів ґрунтується на провідному методі науково-практичного пізнання. Зокрема, фактологічні докази забезпечуються методом фактологічного аналізу.

Концептуальним положенням фактологічного аналізу, як загальносистемного методу правозастосовної діяльності, присвячені праці Колдіна В.Я., Александрова І.В., Крестовнікова О., Смірної С. та ін. Однак, досі залишається фактично неопрацьованим науковий апарат його загальнотеоретичних положень та не має чіткого опису технології його застосування.

Отже, *метою статті* є розкриття основних положень алгоритму застосування методу фактологічного аналізу під час досудового розслідування кримінальних правопорушень.

Під *фактологічним аналізом* слід розуміти спосіб виділення з масиву даних кримінального правопорушення фактів (або окремих елементів, сегментів, частин фактичних даних) для їх подальшого агрегування (цілісного об'єднання) та встановлення ступеню доказового значення [7].

Слід зазначити, що метод фактологічного аналізу є інтегральним інформаційно-пошуковим способом пізнання, який взаємопов'язаний з іншими методами пізнання, такими як: 1) загальнологічні (аналіз, синтез, індукція, дедукція, наукова абстракція, узагальнення, аналогія, моделювання, класифікація та ін.); 2) графічні (таблиці, графіки, діаграми, матриці та ін.); 3) емпіричні методи (порівняння, опис); 4) математичні (реєстрація, математичне та геометричне моделювання, ранжування (рангова оцінка), шкалювання та ін.); 5) криміналістичний моніторинг; 6) стратегічного планування; 7) програмні та апаратні методи обробки та захисту інформації, контролю достовірності інформації та ін.

Як відомо, усі методи реалізуються у три етапи: *підготовчий, основний та заключний*. Підготовчий етап є певним підґрунтям для подальшого ефективного процесу застосування методу [6].

Підготовчий етап до застосування методу фактологічного аналізу базується на пошуково-формуючому напрямі діяльності суб'єктів досудового розслідування. Основними завданнями реалізації якого є збір фактичних даних та формування масиву фактичних даних стосовно фактів та обставин кримінального правопорушення (див. рис. 1).

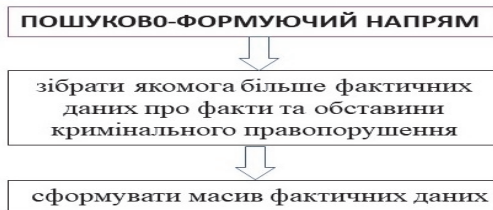

Рис. 1. Основні завдання суб'єктів досудового розслідування на підготовчому етапі до застосування методу фактологічного аналізу

Отже, *перше завдання* – зібрати якомога більше фактичних даних про факти та обставини кримінального правопорушення. Збір даних передбачає процедуру:

а) планування процесу збору фактичних даних (плануючи слід отримати відповідь на запитання: «Які данні слід збирати та яким критерієм вони повинні відповідати?»);

б) визначення необхідного ступеню деталізації фактичних даних (слід отримати відповідь на запитання: «Чи достатня кількість деталей фактичних даних для їх цілісного розуміння?»; «Чи розкривають деталі повністю сутність предмета вивчення?»).

Головними умовами якісного вирішення цього завдання є те, що джерела інформації повинні бути надійними.

Результатом вирішення цього завдання повинні стати – зібранні фактичні данні про факти та обставини кримінального правопорушення.

Друге завдання – сформувати масив фактичних даних.

Головними умовами якісного вирішення цього завдання є те, що:

- масив фактичних даних повинен бути предметним;
- фактичні данні слід точно та ретельно фіксувати.

Результатом вирішення цього завдання повинен стати – масив фактичних даних про факти та обставини кримінального правопорушення.

Як відомо є три елементи процесуального доказування – це збирання, перевірка та оцінка доказів. Отже, підготовчий етап відповідає за збирання та перевірку фактичних даних стосовно фактів та обставин кримінального правопорушення.

Основний етап реалізації методу фактологічного аналізу базується на таких основних напрямках діяльності суб'єктів досудового розслідування,

Розділ 2. Питання слідчої тактики та методики розслідування злочинів

як: первинного факторного аналізу, програмно фактографічного, презентаційного, вторинного факторного аналізу (див. рис. 2).

Рис. 2. Завдання суб'єктів досудового розслідування на основному етапі реалізації методу фактологічного аналізу

Розглянемо більш детально ці напрями та їх завдання. Отже, *перший напрям* – *первинного факторного аналізу*, реалізується шляхом вирішення трьох завдань.

Перше завдання – проаналізувати інформацію та дані стосовно фактів та обставин кримінального правопорушення та здійснити їх типологічне угруповання та систематизацію шляхом:

1) *фільтрації* – тобто відсів:

- а) надлишкової або недостовірної інформації;
- б) нецінних, некорисних, ненадійних, неточних даних;

2) *класифікації* – тобто розподіл даних за певними групами, напрямками, критеріями та характеристиками;

3) *ранжування* – тобто сортування даних за ступенем значимості та повноти;

4) *узагальнення* – перетворення поодинокі інформації у концентровану предметну систему даних.

Головними умовами якісного вирішення цього завдання є те, що:

1) слід завчасно визначити групи, напрями, критерії та характеристики типологічного угруповування, класифікації та систематизації фактичних даних кримінального правопорушення;

2) результат повинен мати практичну цінність;

3) факти та «протофакти» між собою повинні корегувати.

Результатом вирішення цього завдання повинні стати – сформовані списки, групи і ланцюжки фактів, а також «протофакти», що виникають в результаті узагальнень.

Друге завдання – здійснити оцінку якості зібраних фактичних даних.

Оцінювання якості фактичних даних, слід здійснювати з точки зору їх:

– *цінності та корисності* для досудового розслідування кримінального правопорушення, – тобто фактичні дані повинні повністю задовольнити інформаційну потребу суб'єкта досудового розслідування;

- *релевантності* – тобто «...міри відповідності отриманого результату бажаному...» [5];
- *вимірності* – тобто «...можливість кодування отриманої інформації або її перекладу на формалізовану мову...» [5];
- *точності* – тобто відсутність похибок у змісті інформації;
- *достовірності* – тобто істинність, правильність інформації;
- *цілісності* – тобто данні про факт або обставину кримінального правопорушення є повними та цілісними.

Якщо данні стосовно факту є повними, то це визначає, що вказаний факт є цілісним та предметним; а якщо – неповними, то елементи, частини, сегменти даних слід тематично згрупувати для їх подальшого фактологічного аналізу, об'єднання та обґрунтування цілісності факту.

Для якісного оцінювання наявних фактичних даних суб'єктам досудового розслідування слід відповісти на ряд запитань, наприклад: «Чи викликають сумніви наявні данні?»; «Чи характеризують фактичні данні предмет доказування?»; «Чи данні відповідають об'єктивній істині?»; «Чим можна підтвердити фактичні данні?»; «Чи носять данні суперечливий характер?» та ін.

Слід підкреслити, що під час роботи з фактами необхідно дотримуватися таких основних *принципів*, як:

- а) *об'єктивності* – «...будь-який факт необхідно оцінювати з позиції його відповідності реальності і об'єктивним явищам дійсності...» [1];
- б) *достатності* – кількість фактів повинна бути достатньою для аналізу, узагальнення та формулювання висновків;
- в) *допустимості* – зібрані факти повинні бути зібраними відповідно до вимог законодавства.

Вирішуючи друге завдання, суб'єктам досудового розслідування не слід:

- а) підтасовувати інформацію, данні або факти (наприклад, заміняти істотні або головні – приватними або другорядними);
- б) здійснювати навмисний односторонній підбір або вибір інформації, даних або фактів (це формує деформоване уявлення та розуміння об'єктивної дійсності, проблем, тенденцій);
- в) здійснювати тенденційну інтерпретацію інформації, даних чи фактів; або їх хибне роз'яснення (це сприяє спотворенню тлумачення його змісту);
- г) фальсифікувати факти, за рахунок їх певного підбору (це спотворює дійсний стан речей);
- д) підмінити тези або поняття (наприклад, переносити частину об'єкта доказування на весь об'єкт; видавати імовірність за достовірність);
- е) абсолютизувати окремі факти (це породжує помилкове уявлення про дійсність, що обмежує мислення);
- ж) здійснювати неточне формулювання при описі фактичних даних.

Отже, *головними умовами якісного вирішення цього завдання* є те, що:

- 1) джерела інформації повинні бути надійними;
- 2) фактичні данні повинні бути релевантними та конкретними, точними, істотними та об'єктивними, мати пряме відношення до кримінального правопорушення, відображати сутність злочинного явища, відповідати правилам концептуального пояснення явищ.

Результатом вирішення цього завдання повинен стати – сформований масив релевантних, конкретних, точних об'єктивних фактичних даних про факти та обставини кримінального правопорушення.

Вирішення третього завдання залежить від предмета фактологічного аналізу. Отже, якщо предметом фактологічного аналізу є один або декілька цілісних фактів, то змістом третього завдання буде – з масиву фактичних даних про кримінальне правопорушення виокремити факти.

Головними умовами якісного вирішення цього завдання є те, що факти повинні мати відношення до кримінального правопорушення.

Результатом вирішення цього завдання повинна стати виокремлена система фактів кримінального правопорушення.

Якщо предметом фактологічного аналізу є певні елементи, сегменти, частини даних, то третім завданням буде – з масиву даних та інформації виокремити групи елементів, сегментів, частин, які мають відношення до певного факту чи обставини та які у сукупності визначають його (її) цілісність та достовірність.

Головними умовами якісного вирішення цього завдання є те, що складових (частин, сегментів, елементів) факту повинно бути достатньо для того щоби вони прямо вказували на цілісність факту.

Результатом вирішення цього завдання повинні стати виокремлені групи елементів, сегментів, частин певних фактів або обставин кримінального правопорушення.

Другий напрям діяльності суб'єктів досудового розслідування – програмно фактографічний. Для його реалізації необхідно здійснити реєстрацію фактів кримінального правопорушення (або груп елементів, сегментів, частин факту або обставини) шляхом їх системного внесення у відповідні інформаційно-аналітичні програми (наприклад, soft IBM i2 Analyst's Notebook, iBase, iBridge, iGlass, Analyst's Workstation) або у таблицю даних, яка містить характеристики фактів (місце, час, спосіб та ін.).

Головними умовами якісного вирішення цього завдання є:

- усі записи повинні відповідати виявленим фактам;*
- під час реєстрації факту не допускати його неточності або підміни.*

Результатом вирішення цього завдання повинна стати сформована база зареєстрованих фактів кримінального правопорушення (або елементів, сегментів, частин факту чи обставини).

Третій напрям діяльності суб'єктів досудового розслідування на основному етапі – презентаційний. Для його реалізації необхідно підготувати фактологічні таблиці, графіки, гістограми, діаграми, які необхідні для того щоби візуально побачити наявні прогалини та відсутність тих чи інших даних.

Головними умовами якісного вирішення цього завдання є те, що фактологічні таблиці, графіки, гістограми, діаграми повинні бути зрозумілими та мати цільове призначення.

Результатом вирішення цього завдання повинні стати побудовані фактологічні таблиці, графіки, гістограми, діаграми.

Четвертий напрям – вторинний факторний аналіз. Вторинний факторний аналіз відбувається одночасно з побудовою фактологічної матриці.

Фактологічна матриця – це «...замкнута система встановлених в результаті доведення доказових фактів, адекватна предмету доказування і складу злочину, що розслідується і використовувана для обґрунтування процесуально-правового рішення...» [2].

Матриця – це двовимірний масив, кожен елемент якого має два індекси: номер рядка та номер стовпчика, тому для роботи з елементами матриці необхідно використовувати два цикли. Якщо значеннями параметра першого циклу будуть номери рядків матриці, то значеннями параметра другого – стовпців (або навпаки). Обробка матриці полягає в тому, що спочатку по черзі розглядаються елементи першого рядка (стовпчика), потім другого й так далі до останнього [4].

Залежно від предмета фактологічного аналізу алгоритм реалізації цього етапу буде відрізнятися деякими особливостями.

Отже, якщо *предметом фактологічного аналізу є один цілісний факт*, то суб'єктові досудового розслідування слід за допомогою матричної діаграми вирішити ряд таких завдань:

- встановити внутрішню структуру складових (частин, сегментів, елементів) факту;
- встановити внутрішні зв'язки та взаємодію складових (частин, сегментів, елементів) факту як цілісної системи;
- встановити зовнішні зв'язки факту (очевидні та неочевидні);
- визначити ступінь доказового значення факту;
- визначити місце факту у системі фактологічного доказу.

Якщо *предметом фактологічного аналізу є декілька фактів*, то суб'єктові досудового розслідування слід за допомогою матричної діаграми вирішити ряд таких завдань:

- зіставити факти кримінального правопорушення між собою;
- визначити провідні та другорядні факти;
- встановити закономірні та логічні внутрішні та зовнішні зв'язки;
- визначити неочевидні (приховані) зв'язки;
- встановити модельну систему фактів;
- визначити ступінь доказового значення аналізованих фактів;
- визначити місце фактів у системі фактологічного доказу.

Під час вторинного аналізу провідну роль відіграють факти, які лежать в основі фактологічного доказу, під час якого «...те чи інше положення, висновок або ідею можуть доводити не окремі або розрізнені факти, а певна їх концентрація та конструкція...» [3].

Якщо *предметом фактологічного аналізу є складові (частини, сегменти, елементи) факту*, то суб'єктові досудового розслідування слід за допомогою матричної діаграми, вирішити ряд таких завдань:

- дослідити внутрішню структуру складових (частин, сегментів, елементів) даних;
- встановити взаємодію та взаємозв'язок складових частин як цілісного факту;
- виявити неочевидні (приховані) складові (частини, сегменти, елементи), що пов'язані з кримінальним правопорушень;
- встановити провідні та другорядні складові факту;

Розділ 2. Питання слідчої тактики та методики розслідування злочинів

- визначити ступінь доказового значення складових факту;
- встановити модельну систему складових факту;
- здійснити агрегування складових, тобто їх об'єднання в єдине ціле.

Агрегування складових необхідне для встановлення ступеню цілісності певного факту або для визначення необхідності доповнення фактологічних даних. *Агрегування даних повинно відбуватися за такими принципами:*

- *предметності* – тобто тематичне об'єднання складових;
- *достатності* – тобто для того щоби забезпечити фактологічну цілісність, повинна бути достатня кількість складових для об'єднання;
- *закономірності* – складові повинні об'єднуватися на основі стійких та регулярних взаємозв'язків;
- *об'єктивності* – об'єднані складові не повинні спотворювати його сприйняття або спотворювати дані про факт.

Отже, все це дозволить внести ясність між складовими (частинами, сегментами, елементами) факту; графічно інтерпретувати ступінь інтенсивності зв'язків між фактами або складовими факту; отримати додаткові докази, які підтвердять або спростують доказ, який перевіряється.

Слід зазначити, що *головними умовами якісного вирішення цього завдання є те, що:*

- матриця повинна бути сфокусованою на конкретних фактах;
- складові (частини, сегменти, елементи) факту повинні бути обґрунтовано взаємопов'язаними та повинні розкривати його сутність.

Результатом вторинного факторного аналізу повинна стати побудована фактологічна матриця, яка сприяє візуалізації та встановленню того, що:

- 1) наявні складові (частини, сегменти, елементи) роблять факт цілісним та підтверджують його достовірність;
- 2) факт є належним, допустимим та достовірним доказом;
- 3) наявна сукупність фактів є:
  - а) належними, допустимими та достовірними доказами;
  - б) взаємопов'язаними та достатніми для прийняття законного, обґрунтованого та справедливого рішення;

Визначити достатність доказів – це визначає констатувати таку сукупність зібраних доказів, яка необхідна для встановлення всіх обставин злочину та для прийняття обґрунтованого рішення в ході досудового розслідування кримінального правопорушення [8].

Таким чином, фактологічний аналіз допомагає винайти пряме або непряме підтвердження існування чи відсутності «...обставин, що підлягають доказуванню у кримінальному провадженні, та інших обставин, які мають значення для кримінального провадження...» [3], тобто встановити належність доказів, а також «...достовірність чи недостовірність, можливість чи неможливість використання інших доказів...» [3]. Фактологічна матриця повинна стати основою для прийняття обґрунтованого правового рішення.

На заключному етапі застосування методу фактологічного аналізу суб'єкти досудового розслідування повинні підготувати пояснення до

фактологічної діаграми, таблиць, схем, фактологічної матриці та ін. Фактологічні діаграми, таблиці, схеми, фактологічні матриці та ін., які графічно демонструють зв'язки предмета доказування з іншими фактичними даними, разом з поясненнями до них, суб'єкти досудового розслідування повинні додати до матеріалів кримінального провадження.

Отже, у загальному контексті алгоритм реалізації методу фактологічного аналізу відбувається під час п'яти взаємозалежних напрямів діяльності суб'єктів досудового розслідування, а саме: пошуково-формуючого, первинного факторного аналізу, програмно-фактографічного, презентаційного та вторинного факторного аналізу. Результатом застосування методу фактологічного аналізу повинна стати побудована фактологічна матриця, яка обґрунтовує належність доказів та яка лежить в основі процесу доказування.

Таким чином, під час досудового розслідування кримінального правопорушення застосування методу фактологічного аналізу дозволить:

1) внести ясність між складовими (частинами, сегментами, елементами) фактичних даних завдяки багатовимірному поданню логічних зв'язків;

2) виявити складові (частини, сегменти, елементи), що пов'язані з кримінальним правопорушень;

3) винайти взаємозв'язки між складовими (частинами, сегментами, елементами) фактичних даних;

4) виявити важливість різних неочевидних (прихованих) зв'язків та графічно інтерпретувати ступінь інтенсивності цих зв'язків;

5) дослідити внутрішню структуру складових (частин, сегментів, елементів) фактичних даних;

6) графічно представляти взаємозв'язок між різними складовими (частинами, сегментами, елементами) фактичних даних;

7) провести багатовимірне порівняння складових (частин, сегментів, елементів) – від двох до чотирьох;

8) здійснити ідентифікацію взаємозв'язків окремих факторів, які мають вигляд причинно-наслідкових зв'язків;

9) систематизувати великий масив даних та їх складових (частин, сегментів, елементів) та ін.

Таким чином, очікуваними результатами від процесу застосування методу фактологічного аналізу є те, що він сприятиме фактологічному доказові того, що наявна сукупність фактичних даних про факти та обставини кримінального правопорушення є належними, допустимими та достовірними доказами; взаємопов'язаними та достатніми для прийняття відповідного процесуального рішення.

Перелік посилань

1. *Коротков Э. М.* Исследование систем управления: учебник. Москва. Изд. консалт. комп. «ДеКА» 2014. URL: <http://www.bibliotekar.ru/sistema-upravleniya/79.htm>

References

1. *Korotkov, E. M.* (2014). Research of control systems: a textbook. Moscow: DeKa. Retrieved from <http://www.bibliotekar.ru/sistema-upravleniya/79.htm> (In Russian).

2. *Криминалистика*: в 5 т.: учеб. для бакалавр., специал. и магистрат. / под общей ред. И. В. Александрова. Москва: Из-во Юрайт., 2019. Т. 2: Методология криминалистики и криминалистический анализ. 167 с
2. *Aleksandrova, I. V.* (Eds). (2019) *Criminalistics: in 5 volumes: textbook for bachelors, specialists and the magistrates.* Moscow: Yurait. Vol. 2: Methodology of criminalistics and forensic analysis. 167 p. (In Russian).
3. *Кримінальний процесуальний кодекс* України: Закон України від 13.04.2012 № 4651-VI із змін., внес. згідно із Законами України: за станом на 08.10.2016 № 1491-19, 1492-19. URL: <http://zakon1.rada.gov.ua>. (дата звернення 29.05.2019).
3. *Criminal Procedure Code of Ukraine: Law of Ukraine of 04.04.2012 No. 4651-VI as amended by the Laws of Ukraine as of 08.10.2016 No. 1491-19, 1492-19.* Retrieved from <http://zakon1.rada.gov.ua>. (In Ukrainian).
4. *Матрицы в С++*. Общие сведения. URL: <http://kvodo.ru/urok-9-matritsyi-obshhie-svedeniya.html>.
4. *Matrices in C ++*. General information. Retrieved from <http://kvodo.ru/urok-9-matritsyi-obshhie-svedeniya.html> (In Russian).
5. Релевантність. Вікіпедія. URL: <https://uk.wikipedia.org/wiki/%D0%A0%D0%B5%D0%BB%D0%B5%D0%B2%D0%B0%D0%BD%D1%82%D0%BD%D1%96%D1%81%D1%82%D1%8C>.
5. *Relevance*. Wikipedia. Retrieved from <https://uk.wikipedia.org/wiki/%D0%A0%D0%B5%D0%BB%D0%B5%D0%B2%D0%B0%D0%BD%D1%82%D0%BD%D1%96%D1%81%D1%82%D1%8C>. (In Ukrainian).
6. *Цільмак О. М., Користін О. Є., Засць О. М. та ін.* Сучасні методи досудового розслідування кримінальних правопорушень: *підручник*. Одеса: ОДУВС, 2017. 352 с.
6. *Tsilmak, A. N., Korystin, A. E., Zaiets, A. N.* et al. (2017). Modern methods of pre-trial investigation of criminal offenses: *a textbook*. Odesa: ODUVS. 352 p. (In Ukrainian).
7. *Цільмак О. М.* Метод фактологічного аналізу як один із методів доказування. *Кібербезпека в Україні: правові та організаційні питання*: міжнар. наук.-практ. інтернет-конф. (Одеса, 22 листопада 2019 року) / ОДУКВС. Одеса.: ПБВ ОДУВС, 2019. С. 78-80.
7. *Tsilmak, A. N.* (2019). The method of factual analysis as one of the methods of proof. *Cybersecurity in Ukraine: Legal and Organizational Issues*: International scientific and practical internet conference (Odesa, November 22, 2019) / ODUKVS. Odesa: RBB ODUVS. PP. 78-80. (In Ukrainian).
8. *Тухташева У. А.* Уголовный процесс Республики Узбекистан. Общая часть: учеб. пособ. Ташкент: Изд-во ТГЮИ, 2007. 513 с.
8. *Tukhtasheva, V. A.* (2007). Criminal Procedure of the Republic of Uzbekistan. General part: textbook. Tashkent: Publishing house of TGYil. 513 p. (In Russian).

АЛГОРИТМ ПРИМЕНЕНИЯ МЕТОДА ФАКТОЛОГИЧЕСКОГО АНАЛИЗА ПРИ ДОСУДЕБНОМ РАССЛЕДОВАНИИ УГОЛОВНЫХ ПРАВОНАРУШЕНИЙ

Е. Н. Цильмак

На современном этапе модернизации следственной деятельности существует необходимость усовершенствования методического обеспечения досудебного расследования уголовных правонарушений. В следственных органах досудебного расследования Национальной полиции Украины в арсенале есть большое количество методов, однако и есть методы, которые не

нашли теоретико-методологического обоснования и описания. Среди таких методов следует выделить метод фактологического анализа.

Под фактологическим анализом автором понимается – способ выделения из массива данных уголовного правонарушения фактов (или отдельных элементов, частей, частей фактических данных) для их дальнейшего агрегирования (целостного объединения) и установления степени доказательственного значения.

В статье раскрыто алгоритм применения метода фактологического анализа в ходе досудебного расследования уголовных правонарушений. Определены основные задачи и главные условия их качественного решения на подготовительном, основном и заключительном этапах реализации метода. Отмечено, что в общем контексте алгоритм реализации метода фактологического анализа происходит в пяти взаимосвязанных направлениях деятельности субъектов досудебного расследования, а именно: поисково-формирующего, первичного факторного анализа, программно-фактографического, презентационного и вторичного факторного анализа.

Отмечено, что во время досудебного расследования уголовного правонарушения применение метода фактологического анализа позволит:

1) внести ясность между составляющими (частями, сегментам, элементами) фактических данных благодаря многомерному представлению логических связей;

2) выявить составляющие (части, сегменты, элементы), связанные с уголовным правонарушением;

3) выявить взаимосвязи между составляющими (частями, сегментам, элементами) фактических данных;

4) выявить различные неочевидные (скрытые) связи и графически интерпретировать степень интенсивности этих связей;

5) исследовать внутреннюю структуру составляющих (частей, частей, элементов) фактических данных;

6) графически представлять взаимосвязь между различными составляющими (частями, сегментам, элементами) фактических данных;

7) провести многомерное сравнения составляющих (частей, частей, элементов) – от двух до четырех;

8) осуществить идентификацию взаимосвязей отдельных факторов, которые имеют причинно-следственные связи;

9) систематизировать большой массив данных и их составляющих (частей, частей, элементов) и др.

Итак, ожидаемыми результатами от процесса применения метода фактологического анализа является то, что он будет способствовать фактологическому доказыванию того, что имеющаяся совокупность фактических данных о фактах и обстоятельствах уголовного правонарушения являются надлежащими, допустимыми и достоверными доказательствами; взаимосвязанными и достаточными для принятия соответствующего процессуального решения.

Ключевые слова: фактологический анализ, метод, досудебное расследование, направления реализации, доказательство, уголовное правонарушение

ALGORITHM FOR THE APPLICATION OF A FACTUAL ANALYSIS METHOD IN PRE-TRIAL INVESTIGATION OF CRIMINAL OFFENSES

O. Tilmak

At the present stage of investigative activities modernization, there is a need to improve the methodological support of pre-trial investigation of criminal offenses. The investigating authorities of the pre-trial investigation of the National Police of Ukraine have a large number of methods in their arsenal; however, there are methods that have not found a theoretical and methodological justification and description. Among these methods the method of factual analysis it should be highlighted.

The author considers the factual analysis as a method of extracting facts (or individual elements, parts, parts of factual data) from an array of criminal offense data for their further aggregation (holistic association) and establishing the degree of evidence.

The article deals with an algorithm for applying the method of factual analysis during the pre-trial investigation of criminal offenses. It is determined the main tasks and the main conditions for their quality solution at the preparatory, main and final stages of the implementation of the method. It is noted that in the general context, the algorithm for the implementation of the method of methodological analysis occurs in five interrelated areas of activity of subjects of pre-trial investigation, namely: search-forming, primary factor analysis, program and factographic, presentation and secondary factor analysis.

It is noted that during the pre-trial investigation of a criminal offense, the application of the method of factual analysis will allow:

1) to clarify the components (parts, segments, elements) of the actual data due to the multidimensional presentation of logical connections;

2) to identify the components (parts, segments, elements) associated with a criminal offense;

3) to identify the relationship between the components (parts, segments, elements) of the actual data;

4) to identify various non-obvious (hidden) connections and graphically interpret the degree of intensity of these connections;

5) to investigate the internal structure of the components (parts, parts, elements) of the actual data;

6) graphically represent the relationship between the various components (parts, segments, elements) of the actual data;

7) conduct multidimensional comparisons of components (parts, parts, elements) – from two to four;

8) to identify the relationships of individual factors that have causal relationships;

9) to systematize a large array of data and their components (parts, parts, elements), etc.

Therefore, the expected results from the process of applying the method of factual analysis is that it will contribute to the factual proof that the available body of evidence about the facts and circumstances of the criminal offense are appropriate, permissible and reliable evidence; interconnected and sufficient to make an appropriate procedural decision.

Key words: factual analysis, method, pre-trial investigation, directions of implementation, evidence, criminal offense.